

پژوهش‌کده‌ی آمار

پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای برای نیمه دوم سال ۱۴۰۰

پژوهشکده‌ی آمار

بسم الله الرحمن الرحيم

شناسنامه نشریه	
EC-4-2-400-25	کد گزارش
پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای برای نیمه دوم سال ۱۴۰۰	فارسی
Forecast of annual and point inflation rate for the second half of 1400	انگلیسی
پیش‌بینی، نرخ تورم سالانه، نرخ تورم نقطه‌ای	واژه‌های کلیدی
اسعد اله‌رضایی	نویسندگان
دکتر تقی ترابی	ناظر علمی
پژوهشکده‌ی آمار	ناشر
پژوهشکده‌ی آمار، تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان باباطاهر، خیابان شهید فکوری، شماره‌ی ۱۴۵.	نشانی
کدپستی: ۱۴۱۳۷۱۷۹۱۱	
شهریور ۱۴۰۰	زمان انتشار
۳-۴۴۰-۸۸۶۳۰	تلفن
research@srtc.ac.ir	پست الکترونیک

♦ مسئولیت آرا و نظرهای ارائه‌شده در گزارش بر عهده‌ی نویسنده یا نویسندگان است.

♦ حق مالکیت معنوی این گزارش تحلیلی متعلق به پژوهشکده‌ی آمار است و نقل مطالب فقط با ذکر مأخذ مجاز است.

صفحه‌بندی:

طاهره امینی

طرح جلد:

ساناز مهندسی

پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای برای نیمه دوم سال ۱۴۰۰

اسعد المرضایی

* مقدمه

نرخ تورم‌های ماهانه، نقطه‌ای و سالانه در سال‌های اخیر بررسی شده، در بخش دوم آخرین وضعیت تورم به تفکیک گروه‌های کالایی بررسی می‌شود و در بخش پایانی پیش‌بینی نرخ تورم برای شش ماه ابتدایی سال ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

* روند نرخ تورم در سال‌های اخیر

بعد از یک دوره ثبات نسبی و کاهش نرخ تورم که از ابتدای سال ۱۳۹۳ شروع شده بود، نرخ تورم نقطه‌ای و سالانه از ابتدای سال ۱۳۹۷ شروع به افزایش نمود به طوری که نرخ تورم نقطه‌ای از ۷/۱ درصد در ابتدای سال ۱۳۹۷ به ۴۷/۵ در انتهای سال ۱۳۹۷ رسید و این روند افزایشی تا اردیبهشت ۱۳۹۸ ادامه داشته به گونه‌ای که نرخ تورم نقطه‌ای در این مقطع زمانی به ۵۲/۱ درصد رسید و بعد از آن این نرخ روند کاهشی داشته است که این روند کاهشی تا فروردین ۱۳۹۹ که نرخ تورم نقطه‌ای به ۱۹/۸ رسید، تداوم داشت و بعد از آن روند افزایشی نرخ تورم نقطه‌ای شروع شده که با ادامه این روند این نرخ به عدد ۴۹/۵ در فروردین

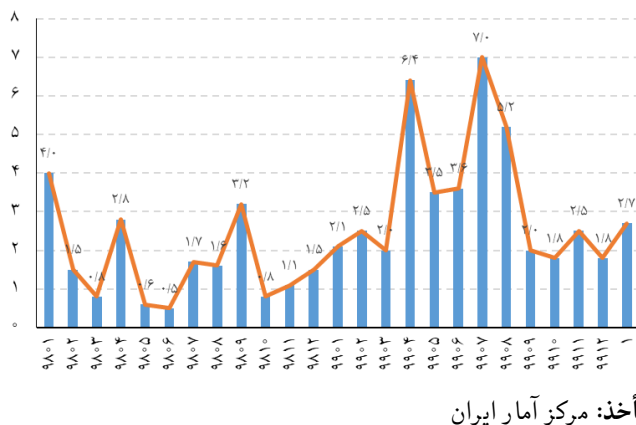
اقتصاد ایران بعد از رشد چشمگیر قیمت‌ها در سال ۱۳۹۷، در سال ۱۳۹۸ به لحاظ میزان رشد تورم وضعیت با ثباتی را سپری کرد. بعد از یک دوره ثبات نسبی و کاهش نرخ تورم سالانه، از اواخر سال ۱۳۹۶ این نرخ شروع به افزایش نموده و با جهش نرخ ارز در اوایل سال ۱۳۹۷ شتاب افزایش نرخ تورم هم بیشتر شده اما بعد از یک دوره افزایش شتابان نرخ تورم، از ابتدای سال ۱۳۹۸ نرخ تورم نقطه‌ای و از نیمه دوم سال نرخ تورم سالانه شروع به کاهش نمودند. کاهش نرخ تورم نقطه‌ای تا ابتدای سال ۱۳۹۹ ادامه داشته و از اردیبهشت ۱۳۹۹ مجدداً روند صعودی گرفته که این روند صعودی تا فروردین ۱۴۰۰ ادامه داشته است. روند کاهشی نرخ تورم سالانه هم تا اواسط سال ۱۳۹۹ تداوم داشته و از شهریور ۱۳۹۹ تا فروردین ۱۴۰۰ دارای روند صعودی بوده است. در این گزارش وضعیت تورم در سال‌های اخیر و به طور ویژه در سال ۱۳۹۹ تحلیل می‌شود این گزارش شامل سه بخش می‌باشد. در قسمت اول روند

اسعد المرضایی معاون دفتر شاخص قیمت‌های مرکز آمار ایران هستند.

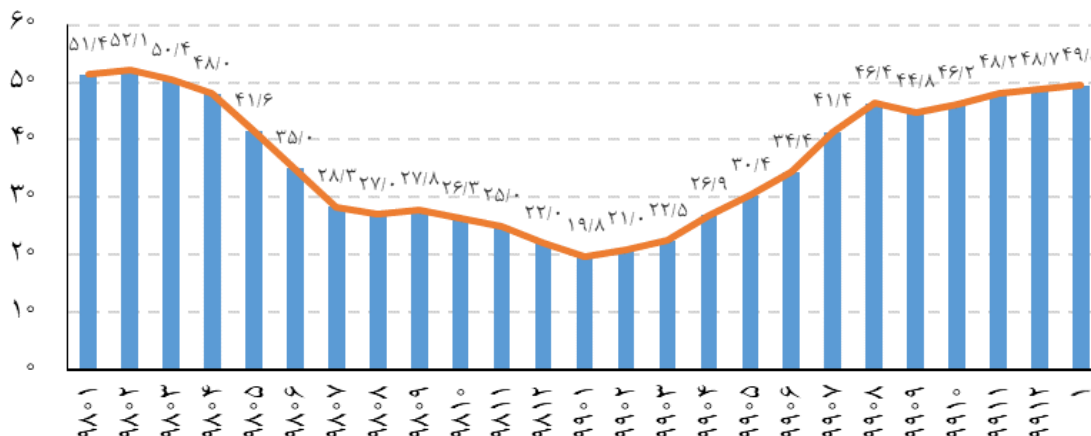
۱۳۹۸ نرخ تورم نقطه‌ای شروع به کاهش نموده و شیب این کاهش تا مهر ماه فزاینده بوده و بعد از آن با شتاب کمتری کاهش پیدا کرده به طوری که تا فروردین ۱۳۹۹ این روند کاهشی تداوم داشته و در این ماه نرخ تورم نقطه‌ای به کمترین مقدار خود یعنی ۱۹/۸ درصد رسیده است و بعد از آن روند افزایشی نرخ تورم شروع شده است و تا کنون ادامه داشته است که به عدد ۴۹/۵ در فروردین ۱۴۰۰ رسیده است.

روند نرخ تورم سالانه در دو سال اخیر در شکل ۳ نشان داده شده است.

شکل ۱- نرخ تورم ماهانه

شکل ۲- نرخ تورم نقطه‌ای

۱۳۹۹ رسیده است. نرخ تورم سالانه نیز بعد از یک روند نزولی که از ۴۲/۷ در شهریور ۱۳۹۸ شروع شد به عدد ۲۵/۸ در مرداد ۱۳۹۹ رسید و از این تاریخ مجدداً روند صعودی گرفته و به عدد ۳۸/۹ در فروردین ۱۴۰۰ رسیده است.

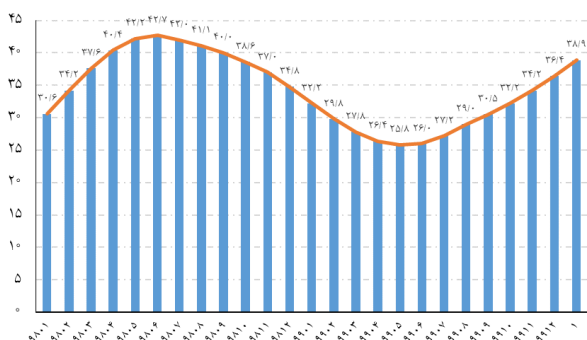
شکل ۱ روند نرخ تورم ماهانه در دو سال اخیر را نشان می‌دهد.

همان‌طور که مشاهده می‌شود روند نرخ تورم ماهانه در سال ۱۳۹۹ افزایش چشمگیری نسبت به سال ۱۳۹۸ داشته است. به طوری که میانگین نرخ تورم ماهانه از عدد ۱/۷ در سال ۱۳۹۸ به عدد ۳/۴ در سال ۱۳۹۹ رسیده است. در سال ۱۳۹۹ ماه‌های مهر، تیر و آبان به ترتیب با ۶/۴، ۷/۵ و ۵/۲ درصد به ترتیب بیشترین تورم ماهانه را داشته‌اند.

همین تحلیل را برای نرخ تورم نقطه‌ای نیز می‌توان ارائه نمود. روند نرخ تورم نقطه‌ای در دو سال اخیر به صورت شکل ۲ است.

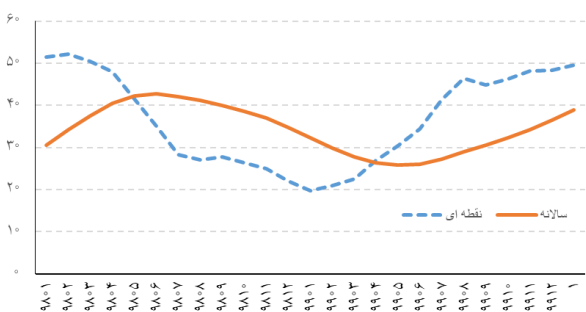
همان‌طور که مشاهده می‌شود از ماه‌های ابتدایی سال

شکل ۳- نرخ تورم سالانه

مأخذ: مرکز آمار ایران

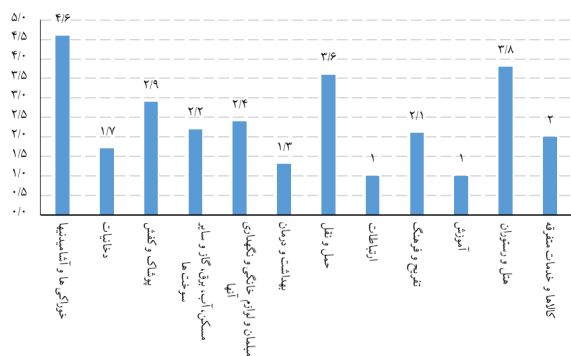
شکل ۴- مقایسه نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای

مأخذ: مرکز آمار ایران

نشان می‌دهد. در این ماه درصد تغییر شاخص کل نسبت ماه مشابه سال قبل $43/2$ درصد می‌باشد. نرخ تورم دوازده ماهه منتهی به فروردین ماه 1400 به $45/2$ درصد رسید که نسبت به همین اطلاع در ماه قبل ($44/2$ درصد)، 1 واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

شکل ۵- نرخ تورم ماهانه به تفکیک گروه‌های کالایی

مأخذ: مرکز آمار ایران

در ماه‌های ابتدایی سال 1398 نرخ تورم سالانه روند افزایشی داشته که در واکنش به نوسانات ارزی سال 1397 بوده است این روند افزایشی تا شهریور 1398 ادامه داشته و سپس روند کاهشی به خود گرفته به نحوی که در مرداد 1399 به کمترین مقدار خود یعنی $25/8$ درصد رسیده است و بعد از آن شروع به افزایش نموده که این افزایش تا فروردین 1399 (عدد $38/9$) ادامه داشته است.

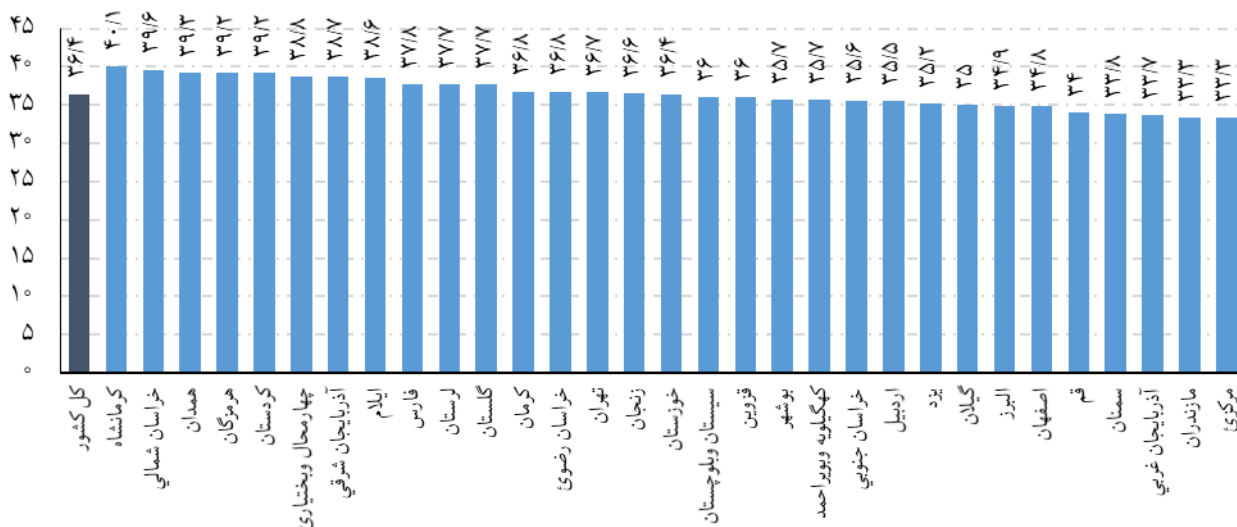
همان‌طور که مشاهده می‌شود روند نرخ تورم سالانه متفاوت با نرخ تورم نقطه‌ای می‌باشد. شکل مقایسه‌ای این دو نرخ در شکل 4 نشان داده شده است.

همان‌طور که مشاهده می‌شود شتاب افزایش و کاهش نرخ تورم نقطه‌ای بیشتر از نرخ سالانه می‌باشد و زودتر از آن به نقطه حداقل خود می‌رسد و شروع به افزایش می‌کند. دلیل این امر تفاوت در فرمول محاسباتی این دو نرخ می‌باشد. نرخ تورم نقطه‌ای فقط دو ماه (ماه جاری و ماه مشابه سال قبل) را مقایسه می‌کند بنابراین هر تغییر قیمتی که در ماه جاری رخ دهد تماماً در نرخ تورم نقطه‌ای منعکس می‌شود و این نرخ واکنش فوری به نوسانات نشان می‌دهد. اما نرخ تورم سالانه مقایسه تغییرات قیمت 12 ماه اخیر نسبت به 12 ماه قبل از آن می‌باشد بنابراین زمانی که یک جهش کوتاه مدت قیمتی رخ دهد هر ماه فقط حدود یک دوازدهم این شوک قیمتی در نرخ تورم سالانه منعکس می‌شود.

* آخرین وضعیت نرخ تورم

آخرین گزارش نرخ تورم مربوط به مرداد ماه سال 1400 می‌باشد. در این ماه عدد شاخص کل ($1395=100$) به $337/8$ رسید که نسبت به ماه قبل $3/2$ درصد افزایش

شکل ۶- نرخ تورم سالانه در استان‌های کشور

مأخذ: مرکز آمار ایران

بدبینانه در نظر گرفته شود. سناریو دوم استفاده از الگوی مشابه ماه‌های سال ۱۳۹۵ می‌باشد و چون در این بازه به دلیل رفع تحریم‌ها با ثبات نسبی در نرخ تورم مواجه بودیم این سناریو حالت خوشبینانه می‌باشد و سناریو سوم میانگین این دو حالت می‌باشد.

در جدول ۱ پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای برای ماه‌های نیمه دوم سال ۱۴۰۰ ارائه شده است.

بر اساس سناریو سوم که احتمال تحقق آن بیشتر می‌باشد روند افزایشی نرخ تورم تا شهریور ماه ادامه داشته و از شهریور ماه روند نرخ تورم سالانه کاهشی می‌شود به طوری که در انتهای سال ۱۴۰۰ به عدد ۳۸/۱ می‌رسد. شکل روند تورم سالانه و نقطه‌ای تحقق یافته تا مرداد ۱۴۰۰ و پیش‌بینی ماه‌های بعد از آن بر اساس سناریو سوم در شکل ۷ نشان داده شده است.

نرخ تورم ماهانه به تفکیک گروه‌های ۱۲ گانه در شکل ۵ نشان داده شده است.

کمترین تورم ماهانه مربوط به گروه‌های ارتباطات و آموزش با ۱ درصد می‌باشد و بیشترین تورم ماهانه در این ماه با ۴/۶ درصد مربوط به گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها می‌باشد.

همچنین در سال ۱۳۹۹ استان کرمانشاه با ۴۰/۱ و استان مرکزی با ۳۳/۳ به ترتیب بیشترین و کمترین نرخ تورم سالانه را داشتند. نرخ تورم سالانه به تفکیک استان‌های کشور در شکل ۶ نشان داده شده است.

* پیش‌بینی ماه‌های آتی

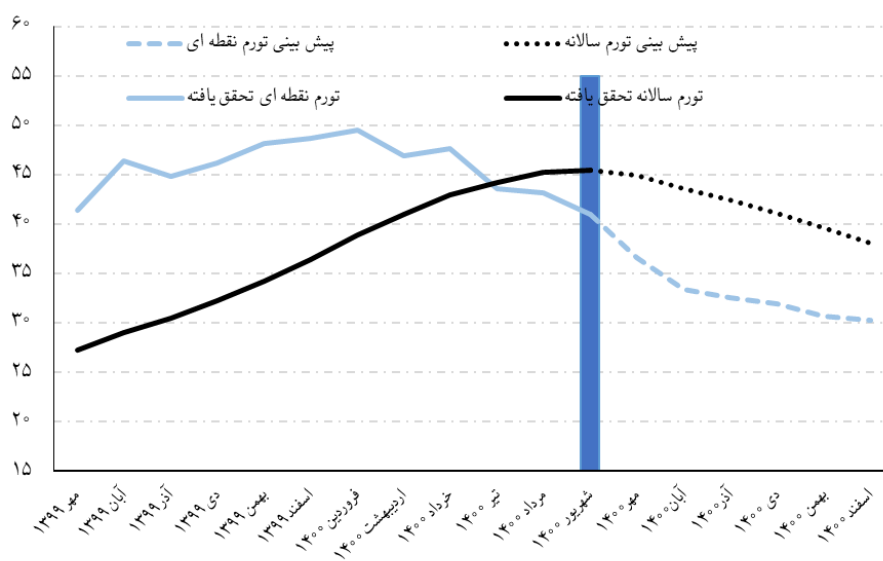
برای پیش‌بینی نرخ تورم ابتدا باید سناریوهای مختلف را معرفی نموده و بر اساس آن نرخ تورم را پیش‌بینی کرد. در این گزارش پیش‌بینی نرخ تورم با استفاده از سه سناریو انجام می‌شود. سناریو اول استفاده از الگوی مشابه ماه‌های سال ۱۳۹۹ است. با توجه به این‌که در سال ۱۳۹۹ با تورم بالایی مواجه بودیم این سناریو می‌تواند به عنوان حالت

جدول ۱- پیش‌بینی نرخ تورم

دوره زمانی	سناریو اول		سناریو دوم		سناریو سوم	
	نرخ تورم	نرخ تورم	نرخ تورم	نرخ تورم	نرخ تورم	نرخ تورم
شهریور ۱۴۰۰	۴۳٫۳	۴۵٫۸	۴۵٫۳	۳۸٫۷	۴۵٫۵	۴۱
مهر ۱۴۰۰	۴۲٫۳	۴۵٫۸	۴۴٫۱	۳۰٫۲	۴۴٫۹	۳۶٫۶
آبان ۱۴۰۰	۴۳٫۴	۴۵٫۷	۴۱٫۸	۲۶٫۱	۴۳٫۶	۳۳٫۴
آذر ۱۴۰۰	۴۳٫۵	۴۵٫۴	۳۹٫۷	۲۲٫۶	۴۲٫۴	۳۲٫۶
دی ۱۴۰۰	۴۳٫۵	۴۵٫۱	۳۷٫۴	۲۱٫۴	۴۱٫۱	۳۱٫۹
بهمن ۱۴۰۰	۴۳٫۷	۴۴٫۸	۳۶٫۸	۱۹	۳۹٫۶	۳۰٫۷
اسفند ۱۴۰۰	۴۳٫۸	۴۴٫۶	۳۲٫۳	۱۸٫۳	۳۸٫۱	۳۰٫۳

مأخذ: محاسبات نگارنده

شکل ۷- نرخ تورم در دوره‌ی مهر ماه ۱۳۹۹ تا شهریور ۱۴۰۰ و پیش‌بینی آن برای شش‌ماهه‌ی دوم ۱۴۰۰

مأخذ: محاسبات نگارنده